

Голубова Уляна

студентка

Іванько Анатолій

д.е.н., старший науковий співробітник,
доцент кафедри аграрної економіки ВП НУБіП України
«Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин
Україна

РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Світовий досвід і практика господарювання засвідчують, що у структурі сучасної економіки співіснують та органічно взаємодоповнюються малий, середній та великий бізнес. При цьому, малий бізнес, який є найбільш динамічним елементом структури національної економіки постійно змінюється.

У сучасних умовах, коли відбувається розширення економічної самостійності регіонів, по-новому актуалізується роль малого бізнесу саме для регіонального розвитку. Це зумовлено тим, що менеджмент малих підприємств максимально використовує економічний потенціал регіону, добре володіє рівнем попиту на регіональних ринках, організовує виробництво продукції під замовлення. Малі підприємства завдяки своїй гнучкості швидко реагують на ринкові зміни, здатні вчасно переробити технологічний процес і представити на ринок конкурентоспроможну продукцію; дають змогу динамічно збільшити кількість робочих місць; сприяють рівномірному розвитку регіонів, активній інноваційній діяльності; є більш інвестиційно-привабливими для вкладення коштів тощо.

В той же час, суб'єкти малого бізнесу стикаються з проблемами, що охоплюють різноманітні аспекти здійснення їх господарської діяльності, системи державної підтримки їх розвитку, доступності до різноманітних ресурсів, взаємовідносин з органами влади, ефективності діяльності регуляторних органів, зокрема: надмірна зарегульованість підприємницької діяльності; недосконалість податкової системи; незахищеність інтересів національних товаровиробників, слабкі позиції на зовнішніх ринках; недосконалість державної підтримки розвитку підприємництва; проблеми доступу до кредитних та інших фінансових ресурсів; низький рівень забезпеченості об'єктами фізичної інфраструктури, людськими і матеріальними ресурсами; недосконалість структури економіки, галузевих і територіальних ринків; неефективність заходів, спрямованих на стимулювання інновацій та запровадження новітніх технологій; невідповідність європейським стандартам у сфері підприємництва; низький рівень підготовленості підприємців та активності бізнес-спільноти; корупція, тінізація відносин у сфері діяльності малого бізнесу; неефективність діяльності регуляторних органів регіонального та місцевого рівнів тощо [3, С. 6].

Стратегічно важливе значення малого бізнесу для забезпечення сталого розвитку регіонів та держави в цілому, а також існування вищезазначених

проблем щодо його повноцінної діяльності, обумовлює необхідність підвищення рівня фінансової, організаційної та управлінської їх підтримки як з боку держави чи регіону, так і самого суб'єкта господарювання.

Аналізуючи малий бізнес на Чернігівщині, слід зазначити, що він розвивається майже в усіх сферах господарського комплексу. Зокрема, за напрямками діяльності малих підприємств відзначається їх зосередження у сфері послуг. Так, у невиробничій сфері діяло 59,0 % загальної кількості підприємств, тоді як у виробничій сфері – 41,0 %, серед яких 20,0 % - у сільському, лісовому та рибному господарстві, 13,7 % - у промисловості, 7,3 % - у будівництві. Характерною особливістю розвитку малого підприємництва, як в Україні так і в області, є його орієнтація на торговельну діяльність (27,0 %).

З метою подолання існуючих проблем, підвищення активності діяльності малого бізнесу з урахуванням економічних і соціальних особливостей регіону в Чернігівській області була розроблена Обласна Програма розвитку малого і середнього підприємництва на 2017-2020 роки (далі – Програма), яка затверджена рішенням сьомої сесії Чернігівської обласної ради сьомого скликання від 20 грудня 2016 року. Пріоритетними завданнями Програми за напрямками підтримки малого і середнього підприємництва визначено: оптимізація державної регуляторної політики у сфері підприємництва в області; консолідація зусиль органів влади і бізнесу області з метою вирішення актуальних питань у сфері підприємництва; спрощення доступу суб'єктів господарювання у сфері малого і середнього підприємництва до фінансово-кредитних ресурсів області; інформаційна та методична допомога підприємцям в отриманні фінансово-кредитної та інвестиційної підтримки; залучення міжнародної донорської допомоги для підтримки та розвитку підприємництва в області; інформаційно-консультаційна допомога суб'єктам підприємницької діяльності; організація професійної підготовки і підвищення кваліфікації підприємців. Формування бізнес-культури у підприємницькому середовищі; формування позитивного іміджу підприємництва, популяризація досвіду успішних підприємців; підтримка молодіжних підприємницьких ініціатив; формування позитивної громадської думки щодо професійної діяльності жінок-підприємниць; розширення сфери застосування праці та стимулювання заінтересованості роботодавців у створенні нових робочих місць; сприяння продуктивній зайнятості населення, спрямованій на підвищення його рівня життя, соціальний захист зареєстрованих безробітних; сприяння розвитку малого бізнесу в сільській місцевості; підтримка місцевих підприємницьких ініціатив; налагодження взаємодії елементів інфраструктури; поліпшення організаційних засад надання адміністративних послуг [2].

Загалом, у створенні сприятливих умов для ведення бізнесу Чернігівщина досягла значного прогресу. Так, в рейтингу Regional Doing Business-2018 за цим показником вона займає 6 місце проти 23-ї позиції у 2017 році. Підтвердження такого результату – перевищення кількості новостворених суб'єктів підприємництва над кількістю тих, що припинили свою діяльність. Крім цього, надходження до місцевих бюджетів від діяльності суб'єктів малого та

середнього підприємництва у 2018 році склали майже 2,5 мільярда гривень і зросли в порівнянні з попереднім роком на 429,6 мільйона гривень [2].

На думку директора Департаменту економічного розвитку облдержадміністрації Олександра Хомик «Розвиток малого та середнього бізнесу на Чернігівщині набирає обертів і є одним з пріоритетів Плану перспективного розвитку Чернігівщини на 2019-2021 роки. Маємо амбітні ідеї – створити два дієвих інноваційних майданчики для розвитку бізнесу: Центр підтримки підприємництва, інновацій та стартапів на базі Агенції регіонального розвитку, а також Хаб соціального партнерства, підприємництва та інституційного розвитку в приміщенні Обласного молодіжного центру» [2].

Отже, для розвитку малого бізнесу на регіональному рівні необхідно знайти можливість максимально поєднати інтереси суб'єктів підприємницької діяльності з інтересами адміністративно-територіальних одиниць, використавши регіональні особливості, природно-ресурсний потенціал при одночасному стимулюванні розвитку підприємництва за рахунок власних ресурсів регіону. Для того, щоб малі підприємства стали максимально прибутковими, необхідно здійснити реальні дії держави з підтримки та стимулювання розвитку на законодавчому рівні; навести порядок в підприємницькій інфраструктурі тощо. При цьому, головною метою підтримки малого бізнесу має стати збалансування інтересів держави й бізнесу, забезпечення оптимальних умов для підприємницької діяльності та збільшення конкурентоспроможності малого бізнесу, що дозволить поліпшити позитивні тенденції сталого розвитку в Чернігівській області.

Список використаних джерел

1. Обласна програма розвитку малого і середнього підприємництва на 2017 - 2020 роки. Рішення сьомої сесії обласної ради сьомого скликання від 20 грудня 2016 року № 6-7/VII. URL : http://cg.gov.ua/web_docs/1/2015/10/docs/2017_02_24_Obl_programa_rozv_pidpr_2017-2020.pdf
2. Розвиток малого та середнього бізнесу на Чернігівщині набирає обертів. Департамент економічного розвитку Чернігівської облдержадміністрації. URL : <http://economy.cg.gov.ua/index.php?id=337577&tp=0>
3. Регіональні програми розвитку малого і середнього підприємництва: структура, пріоритети, фінансування / Н. Балдич, О. Романюк, Л. Чорній. Київ. Центр громадської експертизи, Центр міжнародного приватного підприємництва. 2015. 24 с.